

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

dr Edyta Bielak-Jomaa

Warszawa, dnia 23 marca 2016 r.

DOLiS-033-85/16

**Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu
ul. Wiejska 4/6/8
00 – 902 Warszawa**

w odpowiedzi na pismo z dnia [...] marca 2016 roku – znak: [...] – (data wpływu do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych [...] marca 2016 roku) dotyczące poselskiego projektu **ustawy o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz o zmianie niektórych innych ustaw** (druk sejmowy nr 334) uprzejmie informuję, że – w opinii organu do spraw ochrony danych osobowych – niewystarczające są – zaproponowane w art. 53 f ustawy z dnia 18 grudnia 1998 roku o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2016 r. poz. 152, z późn. zm.), dodawanym przez art. 1 pkt 21 projektu **ustawy o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz o zmianie niektórych innych ustaw**, powoływanego dalej z zastosowaniem skrótu „projekt ustawy nowelizującej” – unormowania dotyczące przechowywania materiału genetycznego i wykorzystywania wyników badań genetycznych krewnych osób, które straciły życie wskutek walki z narzuconym systemem totalitarnym lub wskutek represji totalitarnych lub czystek etnicznych od dnia 8 listopada 1917 roku do dnia 31 lipca 1990 roku. W istocie bowiem zagadnieniu temu poświęcony został zaledwie jeden przepis ustawy (art. 53 f ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, dodawany przez art. 1 pkt 21 projektu ustawy nowelizującej), zaś znaczna część przedmiotowej problematyki została przekazana do uregulowania w akcie wykonawczym mającym być wydanym na podstawie delegacji zawartej w art. 53 g ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, dodawanym przez art. 1 pkt 21 projektu ustawy nowelizującej. Taką konstrukcję kwestionowanych przepisów trudno zaakceptować w sytuacji, gdy dotyczą one

przetwarzania danych genetycznych będących danymi szczególnie chronionymi w rozumieniu art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2135, z późn. zm.). Przypomnieć w tym miejscu należy, iż – zgodnie z art. 27 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych – przetwarzanie danych szczególnie chronionych wymaga przepisu szczególnego rangi ustawowej, stwarzającego przy tym pełne gwarancje ochrony takich danych. Nie negując zatem dopuszczalności rozwiązania zaproponowanego w – dodawanym przez art. 1 pkt 21 projektu ustawy nowelizującej – art. 53 f ust. 3 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, powoływanej dalej z zastosowaniem skrótu „ustawa o IPN”, zgodnie z którym to osoby, które chcą, by ich materiał genetyczny znalazł się w prowadzonej przez Instytut Pamięci Narodowej – Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zwany dalej „IPN”, Bazie Materiału Genetycznego, same przekazują swój materiał genetyczny wraz z wnioskiem o zarejestrowanie w tej bazie ich danych (w zakresie określonym w art. 53 f ust. 2 pkt 1 ustawy o IPN, dodawanym przez art. 1 pkt 21 projektu ustawy nowelizującej), podnieść należy, że w nowelizowanych przepisach ustawy o IPN pominięto takie kwestie jak: możliwość cofnięcia przez osobę, której materiał genetyczny i dane znalazły się w Bazie Materiału Genetycznego, wniosku, o którym mowa w art. 53 f ust. 3 ustawy o IPN (dodawanym przez art. 1 pkt 21 projektu ustawy nowelizującej) i skutki takiego cofnięcia (możliwość odwołania zgody na przetwarzanie danych wprost przewiduje art. 7 pkt 5 in fine ustawy o ochronie danych osobowych), okres przechowywania materiału genetycznego i danych osób żyjących w Bazie Materiału Genetycznego, przesłanki usunięcia materiału genetycznego i danych osób żyjących z Bazy Materiału Genetycznego. Wszystkie te kwestie, ze względu na ich podstawowy charakter dla procesu przetwarzania danych, nie mogą być – w myśl powołanego wyżej art. 27 ust. 1 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych – przekazane do unormowania w rozporządzeniu mającym być wydanym na podstawie delegacji zawartej w art. 53 g ustawy o IPN, dodawanym przez art. 1 pkt 21 projektu ustawy nowelizującej.

Wnioskując o uzupełnienie regulacji w niezbędnym zakresie Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych wskazuje, iż pomocne mogą okazać się – zamieszczone w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji (Dz. U. z 2015 r. poz. 355, z późn. zm.) – rozwiązania dotyczące przetwarzania w prowadzonym przez Komendanta Głównego Policji zbiorze danych zawierającym informacje o wynikach analizy kwasu deoksyrybonukleinowego (DNA) danych bliskich osób zaginionych (art. 15 ust. 1 pkt 3 a lit. c, art. 21 a ust. 2 pkt 1 lit. g i pkt 2 oraz ust. 3 i 4, art. 21 b pkt 2, art. 21 d ust. 3 i 4 oraz art. 21 e ust. 1 pkt 7 i ust. 2 ustawy o Policji).

W opinii organu do spraw ochrony danych osobowych wniesienie do łaski marszałkowskiej projektu ustawy nowelizującej stanowi sprzyjającą okoliczność

dla ponownego [kwestia ta była już kilkakrotnie podnoszona przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, ostatnio w wystąpieniu na podstawie art. 19 a ust. 2 ustawy o ochronie danych osobowych z dnia 14 lipca 2015 roku (sygn. DOLiS-035-2342/15/62169, 62465, 62481) skierowanym do Pani Małgorzaty Kidawy-Błońskiej – ówczesnej Marszałek Sejmu] przedstawienia problemu art. 71 ustawy o IPN.

Wypada przypomnieć, że aktualne brzmienie przedmiotowego przepisu ustawy o IPN zostało ustalone przez art. 39 pkt 36 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2013 r. poz. 1388, z późn. zm.) i od dnia 15 marca 2007 roku przepis ten w odniesieniu do działalności IPN, określonej w art. 1 ustawy o IPN, wyłącza stosowanie przepisów ustawy o ochronie danych osobowych.

W ocenie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych takie całościowe wyłączenie stosowania unormowań o ochronie danych osobowych jest niezgodne zarówno z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, jak i traktatami europejskimi. Co więcej – podobnego wyłączenia nie przewidują ustawodawstwa innych państw należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego, w tym również tych spośród nich, które w swoich krajowych porządkach prawnych przewidują istnienie specjalnych instytucji powołanych do zbierania, opracowywania i ujawniania dokumentów służb specjalnych wytworzonych w okresie trwania w tych państwach ustroju totalitarnego.

Organ do spraw ochrony danych osobowych wskazuje, iż ochrona danych osobowych znajduje obecnie silne oparcie w przepisach prawa pierwotnego Unii Europejskiej, a prawo do ochrony danych osobowych jest statuowane zarówno w art. 8 ust. 1 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej załączonej do *Traktatu z Lizbony zmieniającego Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, sporządzonego w Lizbonie dnia 13 grudnia 2007 r.* (Dz. U. z 2009 r. Nr 203, poz. 1569), jak i w art. 16 ust. 1 *Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej* (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2, z późn. zm.). W świetle zaś art. 51 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej prawo to stanowi jedno z gwarantowanych praw osobistych.

Nie można jednocześnie pominąć, że *dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 roku w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych oraz swobodnego przepływu tych danych* (Dz. Urz. WE L 281 z 23.11.1995, str. 31, z późn. zm.), której implementację stanowi ustawa o ochronie danych osobowych, przewiduje jedynie możliwość ograniczenia – w określonych sytuacjach – stosowania jej postanowień, lecz nie zezwala na całkowite wyłączenie

ich stosowania. Tak więc przyjęta w obowiązującym art. 71 ustawy o IPN koncepcja zupełnego wyeliminowania stosowania wobec IPN przepisów ustawy o ochronie danych osobowych rodzi może zarzut instytucji europejskich, że Rzeczpospolita Polska – wbrew istniejącemu obowiązkowi – nie spełnia europejskich wymagań w zakresie ochrony danych osobowych.

Jeśli dodać do powyższego, iż kwestionowany przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych art. 71 ustawy o IPN skutkuje niestosowaniem w działalności IPN – zawartych w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004 roku w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz. U. Nr 100, poz. 1024) – unormowań dotyczących zabezpieczeń technicznych zbiorów danych osobowych, zaś ustawa o IPN nie ustanawia własnych regulacji odnoszących się do zabezpieczenia zbiorów danych osobowych przetwarzanych przez IPN (zagadnienie to zostało jedynie zasygnalizowane w art. 29 ustawy o IPN, w którym zadeklarowano, iż w zakresie działalności archiwalnej IPN m.in. zabezpiecza zgromadzoną dokumentację, brak jest jednak przepisów precyzujących sposób dokonywania tego zabezpieczenia), to wadliwość art. 71 ustawy o IPN i jego niezgodność z polskim porządkiem prawnym i przepisami prawa europejskiego wydaje się bezsporna.

Dlatego Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych wnosi o znowelizowanie art. 71 ustawy o IPN w ramach prowadzonych w Sejmie Rzeczypospolitej Polskiej prac legislacyjnych dotyczących poselskiego projektu **ustawy o zmianie ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz o zmianie niektórych innych ustaw** (druk sejmowy nr 334).